

Større Skriftlig Opgave

DANSK A

Eksempler på emner...

Den større skriftlige opgave

Denne folder giver dig et indblik i, hvad det indebærer at skrive større skriftlig opgave (SSO) i de forskellige fag, og du får gode råd til hvordan du vælger emne, hvordan du forbereder dig på opgaveugen, hvad der forventes af din opgave, og meget andet.

I folderen kan du læse **eksempler på opgaveformuleringer til SSO** i fagene historie, dansk, matematik og fysik. Opgaveformuleringerne er kommenteret, sådan at du bliver klogere på hvordan du skal besvare de enkelte led i opgaveformuleringen. Vi har valgt disse 4 fag, fordi metoderne i alle fagrækkens fag hermed bliver repræsenteret.

Kravene til SSO i dansk minder fx rigtig meget om kravene til SSO i alle fremmedsprog, kravene til SSO i historie minder meget om kravene i fag som samfundsfag, psykologi og religion, og endelig er kravene til SSO i fysik er helt på linje med kravene til SSO i andre naturvidenskabelige fag.

Forberedelse til SSO opgaven

Det er vigtigt, at du starter med at forberede din SSO opgave i god tid. Det kræver tid og omtanke at vælge det rigtige emne. Samtidigt skal du også udnytte, at SSO opgaven i princippet er en eksamen, hvor du selv vælger emnet. Det gælder derfor om at vælge et emne, som du selv synes er spændende, og som du virkelig har lyst til at dykke ned og fordybe dig i. Når du har fundet et spændende emne, er det tid til at tage den første kontakt til din SSO vejleder. Det vil typisk – men ikke altid – være en nuværende eller tidligere lærer i det fag, som du overvejer at skrive i. Samtidig skal du selv i gang med at undersøge emnet. I det efterfølgende vil vi først give nogle gode råd til, hvordan du kommer i gang med at undersøge et emne. Herefter følger de fire kommenterede eksempler på opgaveformuleringer i fagene historie, dansk, matematik og de naturvidenskabelige fag.

Informations- og litteratursøgning

Først og fremmest skal du undersøge, hvorvidt der er materiale i form af bøger, leksika, internet mm., som opgaven kan skrives på baggrund af. Tag på biblioteket og få overblik over hvilken litteratur der er om emnet. Brug bibliotekarernes ekspertise som hjælp til at finde relevant materiale.

Et godt sted at starte på internettet er leksikonet: 'Den Store Danske' (www.denstoredanske.dk). Her har du mulighed for via opslag at danne dig et overblik over dit område.

Overblikslæsning

Start med at orientere dig i området – læs dig ind i stoffet. Få overblik over de forskellige temaer, aspekter og problemstillinger som emnet omfatter.

Skriv løs! Begynd allerede nu med at skrive om dit emne. Brug tænkeskrivning, hvor du skriver, for at udvikle ideer, for at forstå og bearbejde den nye viden, som du har tilegnet dig. Udarbejd evt. et mindmap til at organisere din viden.

Reflektér over, hvordan du er blevet klogere på området efter at have læst de forskellige tekster. Formulér hv-spørgsmål (fx hvad, hvem, hvornår, hvordan, hvorfor) til dit emne for at afklare, hvad du vil. Indkreds på denne måde mulige problemstillinger som opgaven kan omhandle.

Fokus og afgrænsning af område

Efter det formelle områdevalg seks uger før skriveugen, er tiden inde til at afgrænse dit område: hvilket fokus skal opgaven have? Hvad er det, som du i opgaven vil stille skarpt på? Dvs. hvilken problemstilling ønsker du overordnet at belyse?

Eksempel: hvis du ønsker at skrive SSO i historie om vikingetiden, hvilket aspekt ved emnet er det så, du ønsker at belyse nærmere? Skal fokus lægges på vikingetogterne, kongemagtens centralisering, Danmarks overgang til kristendommen, eller...?

Nærlæsning

Foretag en mere målrettet og dybdegående læsning efter afgrænsning af område. Før en logbog, hvor du registrerer, hvad du har læst samtidig med, at du noterer enkelte centrale pointer ned. Hvad kan hver enkelt tekst bruges til ift. dit valg af fokus/ problemstilling?

Vejledningssamtale

Husk at jo mere information du kan videregive til din vejleder fra dit arbejde med SSO opgaven, jo bedre er din vejleder klædt på til at lave en opgaveformulering som stemmer overens med dine forventninger. Udarbejd derfor et **statuspapir** til samtalen med din vejleder, hvor du i punktform gør rede for:

- **Emne/ fokus/afgrænsning** – hvilket aspekt ved emnet ønsker du at belyse?
- Hvilke(n) **problemstilling(er)** skal opgave tage udgangspunkt i? (medtænk de tre taksonomiske niveauer: hvad ønsker du at gøre rede for, analysere og vurdere?)?
- **Disposition:** Lav en foreløbig skitse over **opgavens struktur** – hvilke afsnit skal opgaven have?
- **Materialeoversigt** - i form af bøger/ leksika/ internet.
- **Kilder:** Hvilke kilder kan inddrages til at belyse problemstillingen?

Førskrivning

Begynd allerede inden selve skriveugen at skrive mindre afsnit. Få din viden nedfældet på papir, så du ikke skal gå og huske på det hele. Det tydeliggør samtidig over for dig selv, hvilke dele af stoffet du har styr på og hvor din forståelse og argumentation halter. Denne førskrivning er ikke 'spildt arbejde', da man ofte i selve skriveugen kan anvende dele heraf i den endelige opgavebesvarelse.

SSO i dansk

Valg af område

I en større skriftlig opgave i dansk skal man vise, at man kan arbejde med forskellige danskfaglige emner og bruge danskfaglige metoder. Emnerne kan f.eks. være:

- Litteraturhistorie (f.eks. Det moderne gennembrud)
- Et forfatterskab (f.eks. Naja Marie Aidt)
- Et værk (f.eks. Et Dukkehjem af Henrik Ibsen)
- Nyhedsformidling (f.eks. reportagen og nyhedsartiklen)
- En genre (f.eks. eventyr)
- Sprog (f.eks. slang)

I den første kontakt med din vejleder forventes det, at du har en ide om, hvilket emne, du gerne vil skrive om, samt at du selv har fundet materiale på biblioteket og på internettet. Det kunne som i nedenstående eksempel være, at du havde en ide om, at du gerne ville skrive om naturalisme og havde fundet nogle gode bøger om emnet på biblioteket. Du og din vejleder vil så diskutere, hvad der indenfor emnet kunne være interessant at fokusere på. I dette tilfælde kunne det være, at I blev enige om at fokusere på *Mogens*. Ud fra jeres diskussion og ud fra den faglige vinkel, som du har valgt, laver din vejleder en opgaveformulering.

Eksempel på opgaveformulering i dansk

Der ønskes en kort redegørelse for naturalismen, som den kommer til udtryk i menneskesyn og litterær stil i 1800-tallet.

*Der ønskes en analyse og fortolkning af J. P. Jacobsens *Mogens* med særligt fokus på, hvordan naturalismen kommer til udtryk i bl.a. skildringen af hovedpersonen.*

Dernæst ønskes en sammenligning med et eller flere eksempler på naturalisme i J. P. Jacobsens forfatterskab

Endelig ønskes med udgangspunkt i vedlagte bilag en diskussion og vurdering af det synspunkt at J. P. Jakobsen slet ikke var naturalist.

Uddybning af opgaveformuleringen

En opgaveformulering som den ovenfor, vil ud over dine egne ideer indeholde ukendte aspekter eller bilag, som I ikke har talt om i vejledningen. I ovenstående eksempel kunne det være diskussionen af synspunktet at J. P. Jakobsen slet ikke er naturalist og det medfølgende bilag, som du ikke kendte på forhånd.

Redegørelse

I ovenstående opgaveformulering ønskes der, at du først *redegør* for naturalismen, som den kom til udtryk i 1800-tallet. I *redegørelsen* skal du formidle det væsentlige i den faglitteratur, du har læst, men du skal bruge dine egne ord, og du skal selv strukturere din fremstilling. *Du skal altså ikke skrive et stykke fra en teoritext af og lave en lille smule om.*

Analyse

Opgaveformuleringens næste punkt er en analyse af J.P. Jakobsens, *Mogens*.

Analysen er sammen med fortolkningen kernen i danskfaget. At analysere er at belyse tekstens enkeltdele ved hjælp af danskfagets værktøj og metoder.

Det kan være en bestemt person, som du ser nærmere på ved en personkarakteristik, tekstens billedsprog, du belyser i en metaforanalyse, eller tekstens komposition, du zoomer ind på. I ovenstående opgaveformulering står der ikke, hvilke analyseelementer, du skal benytte i din analyse, og det er derfor op til dig at udvælge relevante analyseredskaber, som leder dig frem mod en fortolkning. I din analyse skal du være opmærksom på at dokumentere dine konklusioner i tilstrækkelig grad vha. eksempler og citater fra teksten.

Fortolkning

Analysen af *Mogens* skal ende med en fortolkning. En fortolkning kræver, at man samler alle analysens enkeltdele til et hele igen og undersøger, hvordan disse dele spiller sammen.

Sammenligning

Derefter skal du sammenligne *Mogens* med andre naturalistiske tekster fra J. P. Jakobsens forfatterskab. Du skal altså her finde relevante tekster og se på, på hvilke måder, de ligner *Mogens* og på hvilke måder, de adskiller sig fra *Mogens*.

Diskussion

Opgaveformuleringen afsluttes med en diskussion. I en diskussion skal du finde argumenter for og imod et synspunkt og stille argumenterne op overfor hinanden. I dette tilfælde skal du tage udgangspunkt i det vedlagte bilag og dets påstand om, at J. P. Jakobsen kun var naturalist i teorien men symbolist i praksis. Dvs. at du her skal finde naturalistiske træk i J. P. Jacobsens forfatterskab og træk, som ikke er naturalistiske, men derimod symbolistiske.

Vurdering

En diskussion kan ende med en vurdering, hvor man tager stilling ud fra de argumenter, man har stillet op overfor hinanden i diskussionen.

Perspektivering

Ordet perspektivering bruges ikke i opgaveformuleringen, men egentlig er sammenligningen med andre tekster fra J. P. Jakobsens forfatterskab og diskussionen også perspektiverende. I perspektiveringen inddrages der noget nyt, og man sætter på den måde den tekst, man arbejder med, ind i en større sammenhæng.

Dokumentation – noter og litteraturliste

Noter

En SSO udgave kan man sammenligne med en light udgave af et stykke videnskabeligt arbejde. Det spiller derfor en stor rolle i bedømmelsen af din besvarelse at du gennem hele opgaven har været omhyggelig med at dokumentere hvor du har dine oplysninger fra, så det er muligt for en læser at vurdere om du skriver på et godt fagligt grundlag. Undervejs i hele din tekst skal du enten lave en direkte henvisning eller bruge fodnoter til at henvise til det materiale som udgør grundlaget for det du skriver. I fx et redegørende afsnit om udviklingen af det danske demokrati kan du måske nøjes med én note hvori du skriver at hele afsnittet bygger på fx to grundbøger. I andre afsnit trækker du måske mere direkte på mere forskelligt materiale, og så er det tilsvarende nødvendigt med flere noter.

Det er i mange fag oplagt at dokumentere ved brug af relevante citater. Citater skal gengives ordret på originalsprog og sidetal skal angives i henvisningen. Det skal naturligvis fremgå hvorfra citatet stammer, og her kan du enten skrive den fulde henvisning lige efter citatet (se nedenfor) – eller du kan henvise i en fodnote. Uanset hvordan du vælger at dokumentere dit citat, skal det af brødteksten fremgå hvem der udtaler sig i citatet. Du kan med fordel vælge at skrive citater i kursiv.

Fx: Som tidligere biskop, Jan Lindhardt udtaler:

Kirken er hårdt ramt af dette inderlighedssyndrom. Derfor siger danskerne at de synes det er bedre at sidde på kroen og tænke på kirken end at sidde i kirken og tænke på kroen. Det kommer nemlig an på, hvad man sidder og tænker indeni. Men det passer selvfølgelig ikke. Man kan heller ikke være fodboldfan og kun dyrke den indre fodbold. Engang imellem må man vise sig på stadion eller foran skærmen.

Jan Lindhardt: Danskeren er på vej til at blive hedning, Politiken 10.01.1998

Hvis du i stedet for at citere vælger at omformulere nogle specifikke synspunkter til dit eget sprog, skal du alligevel tilkendegive både i teksten, og i en præcis henvisning i en note, hvor du har din viden fra. Du kan fx referere Jan Lindhardt således: *I et interview i Politiken i 1998 udtaler Jan Lindhardt[1] at det er et problem at danskerne mener religiøsitet kun bør være noget indre.*

Ved henvisning til tabeller, grafer, billeder eller andet medie, skal du angive kilden direkte efter det citerede

Litteraturlisten

Sidst i opgavebesvarelsen placeres **litteraturlisten** som viser hvilket materiale du har anvendt. Bøger og artikler opstilles i alfabetisk rækkefølge efter forfatterens efternavn. Rækkefølgen ved bøger er: Forfatterens efternavn, fornavn, titel, forlag, udgivelsesår og udgave. Hvis der er tale om artikler fra aviser eller tidsskrifter, skal avisens / tidsskriftets navn m.v. også fremgå (se nedenfor). Anvendte hjemmesider / artikler fra nettet kan samles i litteraturlistens nederste del

og skal stå i alfabetisk rækkefølge efter titel: der skal gives en titel (som regel titlen på siden), forfatter(e)/udgiver, den præcise netadresse angives med dato. Aftal med din lærer om materiale fra nettet skal vedlægges som bilag.

Eksempler på henvisninger i en litteraturliste til forskellige typer materiale:

Når du henviser til en bog:

Forfatterens efternavn, fornavn: *Bogens titel: evt. undertitel*, Udgave. Forlag, Udgivelsesår.

- Hvithamar, Annika: *Danske Verdensreligioner Kristendom*. 1. udgave, Gyldendal 2007.

Når du henviser til et afsnit i en bog:

Forfatterens efternavn, fornavn: Titlen på afsnittet. I: *Bogens titel: evt. undertitel*. Udgave.

Forlag, Udgivelsesår, sidetal.

- Stounbjerg, Per: Peter Høeg. I: *Danske digtere i det 20. århundrede*. 4. udgave. Gads Forlag, 2000. Bd. 3, s. 444-454

Når du henviser til en artikel i en avis eller et tidsskrift:

Forfatterens efternavn, fornavn: Artikkens titel (overskrift). I: *Avisens/Tidsskriftets navn*, år, dato, evt. navn på avis-sektion, sideangivelse.

- Kirk, Henning: Telefix - Børn er blevet mobilomaner. I: *Politiken*, 2000-07-02, sektion 4, s. 7-8.

Når du henviser til internettet:

Sidens titel: Forfatter eller udgiver. Hjemmesideadressen. Dato for besøg

- *Folketinget – demokrati*. Sideansvarlig: Finn Tørngren Sørensen.
<http://www.ft.dk/Demokrati.aspx> . Besøgt d. 6.11.2011

Titlen finder du øverst på siden. Hvis det ikke umiddelbart fremgår hvem forfatteren til sidens tekst er, kan man ofte finde navnet under fx "Om denne side"

Bedømmelsen af opgaven

I bedømmelsen af opgaven, lægges der vægt på:

- At du besvarer alle led i opgaveformuleringen.
- At der er brugt relevant litteratur. Det er normalt ikke nok, at finde litteratur på nettet.
- At der er dybde i emnebehandlingen.
- At der er brugt faglige begreber.
- At figurer og tabeller er letlæselige og overskuelige.
- At du dokumenterer dine påstande i tilstrækkelig grad.
- At du har præcise henvisninger, alle kilder er oplyst, og at noter og litteraturliste er korrekte.

- At opgaven er overskueligt disponeret og med en rød tråd og en naturlig forbindelse imellem indledning og slutning.
- At dit sprog er klart og præcist.

[1] Jan Lindhardt: Danskeren er på vej til at blive hedning, Politiken 10.01.1998)